

човѣшкото общество разполага съ достатъчно сили да се въздигне въ Божие царство на земята, съгласно всѣкидневно повтаряната молитва: — „Нека дойде царството Ти, както на небето, така и на земята“.

Въ тая точка на убежденията и упованията си Селимински стои подъ неотразимото влияние на философитѣ отъ XVIII вѣкъ, съ тѣхнитѣ понятия за прогреса. Формулира ли той въ 1843 г. „естественото предназначение на човѣка“ като „стремежъ за постигане на съвършенството“, а живота — като „борба за постигане идеала на развитието, т. е. на съвършенството“, очевидно е, че върху него сж въздействували както Хердеръ и Кантъ, така и Кондорсе и Тюрго. Дори да не черпи той направо отъ тѣхнитѣ съчинения, а да се влияе отъ популярни изложения на идеитѣ имъ, тъкмо тѣ и други зависими отъ тѣхъ мислителни и учени виждатъ въ просвѣтата на своята епоха и въ постиженията на разума гаранция за още по-високо издигане на културното равнище. Хердеръ захваля въ своитѣ „Идеи върху философията на историята“ (1784—1791) човѣшкия разумъ като сила, която ни позволява да отгонимъ нощта и да видимъ истинския образъ на нѣщата; като факторъ на нравственото и икономическо подобрене на човѣчеството; като единственъ виновникъ за победата на хуманността, т. е. на правдата въ всички общества и всички човѣшки дѣла. „Цѣлата досегашна дейность на човѣшкия духъ, пише той, по силата на своята природа, не е насочена къмъ нищо друго, освенъ къмъ срѣдства за по-дълбоко изграждане и по-широко разпространение на хуманността и културата на нашия родъ“. Кондорсе, въ своя „Опитъ за исторически погледъ върху напредъка на човѣшкия духъ“ отъ 1794 г., развива сжщата тази мисль за усъвършенствуване чрезъ разума и за напредкъ на алтруизма. И той гради надеждитѣ си за бждащето върху премахването на неравенството между народитѣ и безкрайния умственъ и нравственъ възходъ на човѣка. А Тюрго, още по-рано, следъ най-разнообразни занятия съ философски, естествено-научни, исторически и обществени въпроси, при което икономическитѣ го интересуватъ най-много, идва до тази идея за преуспѣване, за напредкъ на човѣчеството като целъ на общественото и културно развитие. Защищава ли вѣротърпимостта (противъ